

גליח 428
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ברוך אלקי היהודים

סמוך לביתו של רבי יונתן הדין גר רומאי אחד, אשר שדהו גבל בשדהו של רבי יונתן. אילן גבוה ורחב התנשא בשדהו של רבי יונתן, וענפיו נמשכו גם אל תוך שדה הרומאי, אך אותו רומאי מעולם לא בא בתלונה אל רבי יונתן שאילנו מצל על חלק משדהו. באחד הימים הופיעו שני יהודים שכנים אל בית דינו של רבי יונתן למשפט: אחד מהם תבע את השני לקרן את ענפי אילנו הנוטה אל חצרו. אמר רבי יונתן לשני בעלי הדין: שמעתי את טענותיכם, שובו אלי מחר בבוקר, אז אתן את פסק הדין. הלכו להם בעלי הדין, הלך גם הרומאי לדרכו והתכוון לשוב מחר.

לעת ערב קרא רבי יונתן לנגר ואמר לו: "צא נא מיד את השדה שלי, וקצוץ מהאילן הגדול הצומח שם את כל הענפים הנוטים אל שדהו של שכני". עשה הנגר כבקשת רבי יונתן. בבוקר הגיעו שני בעלי הדין כשהשכן הרומאי נלווה אליהם אל בית הדין לראות כיצד יפסק הרב במקרה זה. פנה רבי יונתן אל בעל האילן ואמר לו: עליך לקצוץ את כל הענפים הנוטים לעבר שדהו של חברך. כששמע זאת הרומאי קפץ ממקומו וקרא: "והאילן שלך, רבי, זה הנוטה לתוך השדה שלי, מה הוא? מדוע אתה בעצמך אינך קוצץ את ענפיו? השיב לו רבי יונתן בשקט ובנחת: "צא לשדך וראה את אילני", יצאו אל השדה, והנה נגלה לעיניהם אילנו של רבי יונתן, שכל צמרתו הפונה לעבר שדה השכן איננה! עתה הבין הרומאי עד כמה צדקותו של שכנו: הוא דחה את פסק הדין, כיון שלא רצה לדון אחרים בשעה שעליו לתקן בדיוק אותו התיקון, התרגש הרומאי ואמר: "ברוך אלקי היהודים שנתן להם דינים ודינים כה מופלאים וכה צודקים."

(עפ"י ירושלמי בבא בתרא)

פרשת השבוע

לא תוכל להתעלם (כ"ב - ג')

מסופר כשביקר הגה"ק רבי עקיבא איגר זיע"א (יומא דהילולא ט"ו אלול) בפולניה, ביקר בעיר אחת שהיה לו שם קרוב שארי בשר, ולא היתה דעת האנשים שעמו נוחה מהביקור הזה, בהיות אדם זה איש פשוט, וחשבו שאין זה לפי כבודו של הרב. אמר להם רבי עקיבא איגר: פעמיים מצינו בתורה ענין העלמה, האחד בהשבת אבידה שאמרה תורה "לא תוכל להתעלם". והשני בקרובים שכתוב "ומבשרך לא תתעלם" (ישעיה נח ז). והנה בהשבת אבדה מצינו שאמרו חז"ל 'פעמים שאתה מתעלם' בזקן ואינו לפי כבודו. אבל על האזהרה של "ומבשרך לא תתעלם" לא מצינו שום היתר להתעלם אפילו כשאינו לפי כבודו.

ביזמו תתן שכרו (כ"ד - ט"ו)

הרה"ק רבי משולם זושא מהאניפולי זיע"א, היה כידוע עני ואביון. מסופר: פעם החליט הצדיק לשמח את זוג' הרבנית ולקנות לה שמלה חדשה. חסך פרוטה לפרוטה וכשהצטבר אצלו סכום מתאים,

נתנו לאשתו לתפור לה שמלה, שמחה הרבנית, קנתה בד ומסרתו לחייט. החייט שהיה אף הוא עני מרוד ובתו עמדה להינשא עמל על השמלה במשך שבוע ימים, סיימה ובא למוסרה, ראתה הרבנית שפני החייט נפולים, ושאלה אותו לסיבת הדבר, נאנח ואמר לה, כשעסקתי בתפירת השמלה נכנס אלינו חתנו המיועד, ובראותו את השמלה היה בטוח שהיא בשביל כלתו, עכשיו שלקחתיה למוסרה לרבנית, כעס ואף איים לבטל את השידוך. נכמרו רחמיה של הרבנית על החייט האביון ונתנה לו את השמלה במתנה עבור בתו. כששמע רבי זושא את המעשה, שאל, ואת שכר עבודתו שילמת לו? תמחה הרבנית והרי את השמלה כולה נתתי לו. השיב רבי זושא, מה ענין מתנה לשכר, האביון הזה ישב ועמל שבוע ימים לא בשביל בתו אלא בשבילך, וציפה בכליון עיניים לקבל את שכר עבודתו, כדי לקנות לחם לילדיו, וכי משום שנתת מתנה לבתו, מותר לנו עתה לקפח את שכרו? מיד הלכה הרבנית ושלמה לחייט את שכרו.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים 7:44 ת"א 7:46 ר"ת: 8:21

פרשת כי תצא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:32 ת"א: 6:47

מחוץ לעיר כשהוא לבוש בבגדי שבת. ראה הכומר כי רב העיר בא אליו, קיבלו בכבוד גדול ושאל אותו לסיבת בואו? כששמע שהרב רוצה להמיר את דתו, ספק את כפיו בהנאה, הוא מעולם לא שיער כי לויתן כזה ייפול בחכתו. עסוק אני עכשיו באורחים חשובים, על כן אביאך אל חדר קטן שבביתי, וכשהאורחים יסעו לדרך, אקרא לך ונסדר את הדבר, אמר הכומר לרב.

הניחו את הרב בחדר קטן, והביאו לפניו מאכלים ומשקאות לרוב. הרב עדיין היה אחוז בשיגעון, הוא לקח שוב כוס גדולה של שיכר ושתה לשכרה. בערפול חושים הוא נפל לקרקע הקיא ושקע בתרדמה. שעות אחדות היה אחוז בשנתו. וכשהתעורר שוב היה הכומר עסוק עם אורחיו, שתה הרב כוס נוספת של שיכר, שוב השתכר ושוב נפל בשינה על קרקע החדר. בינתיים שקעה החמה באותו זמן הסב הבעל שם טוב לסעודה שלישית עם תלמידיו, בזמן סעודה שלישית היה נוהג הצדיק להביט על כל תלמידיו בכל מקומות מושבותיהם, ולבחון את מדרגתם הרוחנית. כשהשקיף הצדיק על תלמידו זה, ראה שהוא משוקע בעומק הקליפות, וחושך גדול מקיף אותו.

תמה הבעל שם טוב הקדוש, וביקש לדעת איך הגיע תלמידו לנפילה גדולה שכזו? בינתיים ניגנו התלמידים את ניגון "בני היכלא" ואף הבעש"ט הצטרף אליהם. אך כשהגיעו למילים "לבטלא בכל קליפין" (לבטל את כל הקליפות כוחות הטומאה) עצר הבעל שם טוב ולא המשיך, הבעל שם טוב שקע בשרעפים, הוא שוטט ברעיונותיו הקדושים בעולמות העליונים, וניסה לחקור ולדרוש מה פשעו ומה חטאתו של התלמיד שנמטר בידי הסטרא אתרא. בכמה היכלות עליונים לא השיבו לו דבר, עד שעלה להיכל גדול ונורא ושם גילו לו את הסיבה לנפילתו האיומה של תלמידו. התחיל הבעל שם טוב להמליץ טוב בעד התלמיד והזכיר כמה וכמה מעשים טובים שלו, אולם דבר לא הועיל להצילו מגזר הדין. לפתע נזכר הבעל שם טוב כי תלמידו זה נזהר מאד לקיים סעודת מלוה מלכה בכל מוצאי שבת. הוא ביקש בבית דין של מעלה כי זכות המנהג הקדוש הזה תגן עליו. השיבו לו שאכן ראוייה היא זהירות זו שתגן עליו, אך בתנאי שיקיים וישמור לערוך את אותה סעודה גם עכשיו במוצאי שבת זה.

הבחינו התלמידים כי הבעש"ט הקדוש מתעורר מעליית הנשמה ומביט סביבו. הוא לקח מעל שולחנו הקדוש פרוסה אחת מהחלה שבצע לסעודה שלישית, צירף אליה עוד חלה שלימה. בחר באחד מתלמידיו הגדולים. ואמר לו, קח ולך, ה' יתברך יהיה בעזרך. ידע התלמיד כי אין לו להרהר אחר רבו. לקח את הפת והלך לדרכו, תוך שהוא סמוך ובטוח כי בוודאי ינחמו ה' יתברך למחוזו חפצו, ויורוהו למה התכוון הצדיק. ובינתיים הבעל שם טוב קורא שוב ושוב את המילים "לבטלא בכל קליפין" ככוונה גדולה, בקולי קולות ובבכיות נוראות. הלך שליחו של הבעל שם טוב בזריזות עד שיצא את העיר מעזיבו, השמש שקעה זה מכבר והלילה היה חשוך מאד, בהילוכו אל הלא נודע הבחין השליח כי אבנים קטנות וגדולות נערמות לפניו וההליכה הופכת להיות קשה יותר ויותר..

זכות מצוות מלוה מלכה

פעם אחת באו אנשי עיירה קטנה במדינת ליטא אל הבעל שם טוב הקדוש ויע"א ובפיהם בקשה. הם רוצים שהצדיק ישלח להם את אחד מתלמידיו הקדושים, להיות להם לרב והם יקצבו לו את פרנסתו בכבוד. נעתר הבעל שם טוב לבקשתם, בחר את אחד מתלמידיו ושלחו לאותה עיירה לכהן שם כרב. בני המקום קיבלוהו בכבוד. והרב התחיל לטפל בענייני העיר ובצרכי הציבור. תחילה החליט לסדר את כל ענייני הצדקה שבעיירה, ניהול קופות הצדקה, חיפש מקורות הכנסה ותקצוב העניים באופן ראוי.

באותה עיירה התגורר יהודי בן תורה שישב ועסק בתורה כל ימיו. בני המקום העריכו אותו על התמדתו ושקידתו העצומה, והיו שולחים בכל שבוע שליח מיוחד לקבץ נדבות אצל הנכבדים והעשירים. ומוסרים את הסכום שנאסף לאותו יהודי למחייה. כשנודע לרב החדש על הנהגה זו, לא ישר הדבר בעיניו, כל יהודי העיר מעניקים את כספם עבור יהודי אחד? תמה הרב באוזני הגבאים, עתה מבין אני מדוע בני הקהילה אינם תורמים בעין יפה עבור מטרות נוספות של צדקה וחסד. עדיף לגרוע קצת מהסכום הקצוב עבור בן תורה זה, ולהוסיף את היתרה בקופת הצדקה הכללית. שמעו בני הקהילה את ציווי הרב החדש. ואט אט הפחיתו את סכום הנדבה השבועית עבור אותו בן תורה, עד שהשליח שהיה הולך לקבץ את הנדבות, ראה שאין הטרחה כדאית כלל ופסק מללכת.

אשתו של אותו בן תורה עני, באה כהרגלה ביום חמישי לבית המדרש אל בעלה, וביקשה שייתן לה מעות עבור צרכי השבת. השיב לה הבעל כי אין בידו כלום. שבה האישה לביתה בידיים ריקות. והאיש מרוב צער החל לבכות. צערו ובכיו של האיש בקעו את כל הרקיעים. והתעורר קטרוג גדול בשמים על אותו רב שגרם להפסקת פרנסתו של היהודי. אם לא די בקטרוג זה, הרי שבאותו שבוע אירע עוד מקרה בבית הרב שגרם לקיטרוג גדול כלפיו. לפני הרב התייצבו שני אנשים לדין בעניין הסגת גבול, האחד טען כי חברו הסיג את גבולו, וחכר בסמיכות מקום עסק הדומה לשלו. הרב לא מחה בכל התוקף על מעשה נורא זה של הסגת גבול, ובכך קופחה פרנסתו של יהודי נוסף בעיר.

הצטרפו בבית דין של מעלה שני הקטרוגים נגד הרב. ונפסק הדין למסור את הרב לרשות השטן. קראו לשטן ושאלו אותו האם מתיירא אתה מהבעל שם טוב? השיב השטן שהוא אכן ירא מהצדיק. אמרו לו מוסרים אנו לידך את אחד מתלמידיו של הבעל שם טוב שנשלח על ידו לשמש כרב. אולם אל דאגה, הוא יוצא לגמרי מרשותו של רבו ונכנס לרשותך. התמלא השטן בשמחה על פסק הדין, הוא החליט לעשות לאותו רב דבר שהוא מר ממוות. הוא יפתה אותו להמיר את דתו רחמנא לצלן. באותה שבת בעוד הרב מתעטף בטליתו בביתו ומתכוון ללכת לבית הכנסת. התחילה פתאום לבעור בליבו של הרב אש תאוה להמיר את דתו. תוקף תבערת התאוה גרם לו לאיבוד שפיות הדעת, הוא הסיר את הטלית מעליו. שתה כוס גדולה של יין שעמדה על השולחן מוכנה לקידוש. ורץ כמשוגע לבית הכומר שהיה

צ'ישל ונמשל

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים

דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו כ"ב ח'

הגה"ק ה"בן איש חי" זיע"א (יומא דהילולא י"ג אלול) מפרש את הפסוק, על פי משל לאדם אחד שהיה רגיל לצאת לרגל מסחרו אל הערבים לקנות מהם בצים ותרנגולים, והיה מביאם לעיר ומוכרם בשוק בריוח מועט ומזה היה מפרנס את בני ביתו בכל שבוע ושבוע. אך פרנסתו היתה מצומצמת ולא הרויח סכום רב מעסק זה. והנה ביום אחד כשהיה נושא על ראשו סל שיש בו יותר מאלף ביצים, וגם היה נושא שתי אגודות של תרנגולים משולשים על כתפיו, והולך בדרך ממקום הערבים לבא לעיר כדרכו בכל שבוע. חשב מחשבות בלבו, עד מתי יהיה עוסק בעסק שיגיעתו מרובה והרווחתו מועטת? והרי יש לי בסל אלף ביצים ושתי אגודות של תרנגולים על כתפי, וכשאבוא לעיר, לא אלך לשוק למכרם אלא אוליך הכל לביתי, ואניח התרנגולות על הבעים, ואז יהיה לי מכל ביצה אפרוח אחד, ואחר עשרה ימים יהיה בידי אלף אפרוחים, והאפרוחים יגדלו ויטילו אלף ביצים, והביצים יצא מהם מכל אחד אפרוח נקבה וכו' וכו', ואחר כך אמכור כל תרנגולת בדינר כסף, ויהיו לי מאתיים אלף דינרי כסף, ואקנה צמר ואשלח ללונדון למכור וכו' וכו' עד שאהיה עשיר מופלג כמו רוטשילד. וכשיגיע יום הולדת של המלך, אלך אליו ואשתחוה לפניו, וכשרצה לנסות איך להשתחוות נפל הסל שהיה מלא ביצים לתוך בור עמוק ונשברו כולם. ואז הקיץ מתרדמת מחשבותיו וראה שלא נשאר בידו כלום, לא ביצים ולא אפרוחים ולא דינרים.

והנמשל: זהו שאמר הכתוב כי תבנה בית חדש בא הכתוב לתת עצה לאדם ולומר כי תבנה בית חדש כלומר רעיון חדש אשר בו תבנה ותתכונן בעולם הזה להתעשר 'ועשית מעקה לגגך' כלומר המחשבה מכונה בשם גג מפני שהיא עליונה ושוכנת בראש האדם שהוא גג הבית צריך לזיזוהר לעשות מעקה וגדר וגבול לגג שהיא המחשבה שלא יחשוב יותר מדי להתעשר ולהתרחב, 'ולא תשים דמים בביתך' כלומר, לא תשים דמיונות לדמיון לעצמך את העושר והטובה וכו' מדוע, 'כי יפול הנופל ממנו', כי בריבוי המחשבה והדמיון והציור יפול הנופל, היינו אושר העולם הזה שדרכו ליפול שאין לו קיום ועמידה.

אין זה אלא מעשה שטן, הרחר השליח והחליט להתמיד בהליכתו, התאזר עוז והתגבר על כל המכשולים, כשסוף סוף הצליח לדלג על כל האבנים, מצא שהדרך מלאה בחול ים וכמעט שאני אפשר להלך בדרך. התגבר השליח גם עתה, אזר כוחות והמשיך בדרך. המכשולים נערמים בזה אחר זה והשליח דבק במשימה. כשהרגיש שכוחותיו אוזלים, בכה והתפלל לפני בורא העולם שיעזור לו למלא אחר פקודת רבו ולבצע את השליחות הנעלמת על הצד הטוב ביותר. לפתע הרגיש התלמיד כי הדרך נעשית קלילה מאד כעין קפיצת הדרך נעשתה לו. והנה הוא רואה שהגיע לבית אחד מואר. כשנכנס לבית, ראה שזהו ביתו של הכומר, ורב לבוש בבגדי שבת מוטל על הרצפה שתי כלוט. הבין התלמיד שלכאן התכוון מורו ורבו לשלחו. בירר אודות זהותו של הרב היהודי המתגולל על הארץ, ואמרו לו כי זהו רבה של העיירה הסמוכה שביקש להשתמד.

ישב השליח והמתין. כעבור זמן לא רב התעורר השיכור משנתו, ותיכף מזג לעצמו עוד כוס גדולה של משקה משכר. השליח תלמיד הבעל שם טוב אחז בחוקה בזרועו ואמר: ידידי היקר, רצונך לשתות שיכר שתה, אבל לא טובה היא השתייה ללא אכילה מוכרח אתה לרחוץ ידיך תחילה ולאכול מעט לחם. שמע השיכור את הדברים והסכים. נטל ידיו, בירך ברכת המוציא ואכל מהפת של הבעל שם טוב. ברגע שאכל סעודה של קדושה מפתו של הבעל שם טוב הקדוש. התחילה הטומאה להיפרד מנשמתו, הלחם השפיע עליו עד מהרה. ולפתע הוא התחיל צועק וממרר בבכי, אבוי לי, מה עשיתי? הלא רציתי להמיר דת אלקים חיים. אוי לי ואבוי לנפשי. אין לי תקנה אלא לבוא אל רבי הקדוש במעזיבו, רק הוא יוכל לתת לי תיקון ראוי. כיצד אוכל להשיגו עתה?

ראה השליח שהוא מתחרט מעומק ליבו על המעשה. ואמר אחוז בחגורתו ונלך לבעל שם טוב במעזיבו. יצאו השניים במהירות מבית הכומר והתחילו ללכת בחושך ובאפילה. לתימהונם כעבור זמן מה הבחינו כי קרבים הם למעזיבו, הדרך קפצה להם, מיהרו בדרכם והגיעו לביתו של הבעל שם טוב ובבית עדיין יושבים התלמידים עם רבם, והוא עדיין מזמר "לבטלא בכל קליפין" בדביקות. ראה זאת הרב, התעלף ונפל ארצה. ציווה הבעל שם טוב להשכיבו על המיטה לנוח עד שתשוב אליו נפשו. כשהתעורר, בכה בכיות נוראות על המחשבה הרעה שעברה עליו. והבעש"ט נתן לו תיקון כראוי.

צ'ין אדם לחברו

עשיית חסד בחכמה

מסופר על הגה"ק רבי נחום מהורודנא זיע"א שנכנס פעם לאולם חתונות, ומצא את הכלה שעמדה להינשא יושבת ובוכה, על ידה אמה אף היא בוכה, והאב עומד מן הצד שקוע במחשבות נוגות. ניגש ר' נחום לאב ושאל לפשר הדבר, הלה שפך לפניו את מר לבו: הבטחתי לחתן נדוניא בת מאה וחמישים רובל לסלקם לפני החופה, ועל אף כל מאמצי לא הצלחתי להשיג כי אם מאה רובל, משום כך מסרב המחותן להעמיד חופה. שמע ר' נחום ושקע רגע בהרהורים, תיכף התנער ושאל אמור נא לי: טלית לחתן יש לך? (באותה תקופה נהוג היה בהורודנא שהחתן לבש טלית בחופה) בודאי רבי, נענה האב. ובכן, אמר ר' נחום, תן לי את הטלית ואני אגש לאבי החתן ואשוחח עמו, וכשאני אשאל אותך אם יש בידך טלית? תאמר "אין בידי" (תשובה שהיתה נכונה באותה שעה).

לקח ר' נחום את הטלית, הסתיר אותה תחת מעילו, הלך לאבי החתן ובפנים שמחות אמר: "מזל טוב מחותן, הרי כבר העריב היום ולמה אין מעמידים את החופה?" מזל טוב עליכם ועל בניכם, השיב המחותן, אין אנו מעמידים החופה מפני שאין אנו רוצים דין ודברים עם אדם שאינו עומד בדיבורו. פייסו ר' נחום ואמרו: המחותן לא התכוון לרמות, כשנתן תקיעת כף בודאי בטוח היה שבמשך הזמן יעוררוהו ויזמין לו את הסכום המובטח, ואם בכל זאת הצליח להגיע רק למאה מה יעשה. אם כן

לא היה צריך להבטיח, טען המחותן, המשיך ר' נחום להתחנן, בני אל תתעקש, הקב"ה יזמין לבניכם כפלי כפלים. תיכף קרא רבי נחום לאבי הכלה ושאלו: "מילא חמישים רובל לנדוניא חסר לך, לכל הפחות טלית לחתן יש לך?" אין לי גם טלית, הפטיר אבי הנערה. כאן התפרץ אבי החתן בזעם ואמר: רבי הראיתם עם מי יש לי עסק, אוותר כבר על חמישים הרובל מהנדוניא שיהיה לכפרה, אבל ממנהג ישראל לקנות טלית לחתן גם כן יתחמק? חייך ר' נחום כמנצח ואמר בנחת, אם זאת כל המניעה הריני נותן מתנה טלית ומיד נלך לחופה. הוציא ר' נחום את הטלית מתחת לחיקו, וכל הכבודה צעדה לחופה בשירה ובזמרה.

להימנע מהכעס

מסופר על ה"חווזה" הקדוש מלובלין זיע"א, שפעם רצה לקום בהשכמה יותר משאר הימים, כי היה צריך לתקן איזה ענין גדול, ביקש מבני ביתו, שיקדימו לו את ארוחת הערב בשעה מוקדמת, כדי שיוכל להעלות על מיטתו בשעה מוקדמת יותר. בני ביתו משום מה התעצלו, ולא די שלא הקדימוהו, אלא הביאוה מאוחר מתמיד, ובשל כך נשתבשה כל תוכניתו של ה"חווזה". פנה ואמר מן הראוי היה שאכעס על בני ביתי, אבל חשבתי לעצמי, הרי כל כוונתי בקימה באשמורת הבוקר היתה לעשות רצון קוני, והנה גם עתה רצון קוני הוא שלא אכעס.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ט' אלול

דן בן יעקב משבטי י-ה (ב"א - שי"ח) הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ב"ר יעקב (פרי צדיק - תר"ס)

יום ראשון י' אלול

הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ב"ר אברהם אבא (תק"ג)

הרה"ק רבי יצחק מבוהוש ב"ר שלום יוסף מרוזין (תרנ"ו)

יום שני י"א אלול

הרה"ק רבי שלום יוסף מריזין (תרי"א)

הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא ב"ר ישראל מרוזין (תרמ"ג)

הרה"ק רבי זאב וואלף מסטריקוב ב"ר אברהם מטשעכינב (תרנ"א)

יום שלישי י"ב אלול

הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא ב"ר צבי הירש (תקפ"ז)

הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאזניץ ב"ר ישראל (באר משה - תקפ"ח)

יום רביעי י"ג אלול

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס ב"ר מרדכי מטשערנבול (תרל"ו)

הרה"ק רבי יוסף (חיים) מבאגדאד ב"ר משה (בן איש חי - תרט"ט)

הרה"ק רבי יוסף אשכנזי ב"ר ישראל (מח"ס "אהלי יוסף" - תרכ"ו)

יום שישי ט"ו אלול

הגה"ק רבי עקיבא אייגר ב"ר שמחה בונים (תקי"ט)

הרה"ק רבי שלמה משה אלשקר ב"ר יצחק (שורת מהר"ם אלשקר - תקנ"ט)

הרה"ק רבי יעקב קאפלי חסיד (תלמיד הבעש"ט) ב"ר נחמיה פייבל (תקמ"ו)

הרה"ק רבי מאיר הורוויץ מלברטוב (תר"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטינבין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" רמזים יוסף התרים" על המעשים.

דיני עניית אמן (א)

- א) כל העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו, ופירש"י בכל כוחו - בכל כוונתו, ותוס' פירשו בכל כוחו - בקול רם וקורעין לו גזר דינו. (שבת קיט:)
- ב) כל העונה אמן בכל כוחו, פותחין לו שערי גן עדן. (שם)
- ג) גדול העונה אמן יותר מן המברך. (ברכות גג:)
- ד) כל האומר אמן בעולם הזה, יזכה לומר אמן בעולם הבא. (ספר חסידים סימן תתפ"ג)